

Afwegingskader onderwijs en jeugdhulp regio Utrecht-West versie: september 2024

Een belangrijke doelstelling uit de samenwerkingsagenda passend onderwijs regio Utrecht-West 2023-2027 is het beschikbaar maken en verstevigen van een geïntegreerd aanbod van onderwijs en andere vormen van ondersteuning.

Dit vraagt een integrale benadering waarin onderwijs en kernpartners samenwerken en zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen om de leefgebieden van het kind/de jongere met elkaar te verbinden. In deze notitie wordt de samenwerking tussen gemeente (jeugdhulp) en onderwijs beschreven als het gaat om een passend, gezamenlijk ondersteuningsaanbod aan het kind/de jongere¹.

Waar beginnen we?

De start van het bepalen van een passend ondersteuningsaanbod ligt bij het vaststellen welk domein de primaire verantwoordelijkheid heeft om de ondersteuningsbehoefte in kaart te brengen en te financieren. Dit is niet altijd eenvoudig en vraagt samenwerking binnen meerdere domeinen.

In onderstaand figuur is schematisch aangegeven of bepaalde ondersteuning door het onderwijs, gemeente (Jeugdwet en Wmo), zorgkantoor (Wlz) of zorgverzekeraar (Zvw) gegeven moet worden.

Ondersteuningsbehoeften	Onderwijs	Wlz	Zvw	Jw	Wmo
A Begeleiding bij individuele ontwikkeling	●	●	●	●	●
B Begeleiding bij omgang met anderen	●	●	●	●	●
C Begeleiding om gedragsproblemen te verminderen	●	●	●	●	●
D Persoonlijke verzorging	●	●	●	●	●
E Paramedische ondersteuning	●	●	●	●	●
F Geneeskundige verzorging	●	●	●	●	●
G Verpleging	●	●	●	●	●
H Behandeling van psychische aandoeningen	●	●	●	●	●
I Ondersteuning bij leerstoornissen	●	●	●	●	●

Bron: 'Handreiking afbakening financiering zorg en onderwijs'

Het ontbreken van duidelijke afbakening tussen de wetten levert een grijs gebied binnen met name de domeinen 'onderwijs i.c.m. jeugdhulp' en 'jeugdhulp i.c.m. onderwijs'. Betrokkenen zullen dus met elkaar moeten bepalen wie wat toekent en betaalt en daarbij gezond verstand en wederzijds vertrouwen als uitgangspunt moeten nemen.

De vier domeinen

Om een passend aanbod te kunnen bieden, dienen we de ondersteuningsbehoeften van het kind/de jongere scherp te hebben. We onderscheiden ondersteuningsbehoeften die:

- binnen het domein 'onderwijs' vallen (onderwijsbehoeften)
- binnen het domein 'onderwijs met aanvullende jeugdhulp' vallen
- binnen het domein 'jeugdhulp met een vorm van onderwijs' vallen
- binnen het domein 'jeugdhulp' vallen

¹ Bij een gezamenlijk ondersteuningsaanbod gaat het om inzet van extra onderwijsondersteuning welke de basisondersteuning (zoals beschreven in de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden) overstijgt in combinatie met de inzet van geïndiceerde jeugdhulp.

Deze vier domeinen vormen de kapstok waarlangs bepaald wordt wie aan zet is om, op basis van de ondersteuningsbehoefte van het kind/jongere, een passend aanbod te bieden. In onderstaande tabel worden de domeinen en verantwoordelijkheden beschreven.

Domein	Verantwoordelijk voor
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Het bieden van de regionaal vastgestelde basisondersteuning (ca. 90-95% van de doelgroep). • Het bieden van ondersteuning bij onderwijsbehoeften die de basisondersteuning overstijgen (extra ondersteuning) maar waarbij geen sprake is van geïndiceerde jeugdhulp. • De school en gemeente (voorveld) werken preventief samen. <p><i>Randvoorwaarden</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere staat ingeschreven op school. • SWV ondersteunt de school (basis- en extra ondersteuning) op de wijze die is opgenomen in het ondersteuningsplan van het SWV. • In geval van extra ondersteuning heeft school een ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld waarbij de onderwijsbehoeften leidend zijn. • School is aanspreekpunt, voert procesregie en betreft kernpartners.
Onderwijs i.c.m. jeugdhulp	<ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere die op school gebruik maakt van extra ondersteuning in de vorm van jeugdhulp. • Er is niet alleen sprake van een onderwijsbehoefte maar van een bredere ondersteuningsbehoefte die zich buiten het onderwijs manifesteert, die inzet van jeugdhulp in de school rechtvaardigt. • Er is sprake van geïndiceerde jeugdhulp binnen een schoolsetting. <p><i>Randvoorwaarden</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere staat ingeschreven op school. • School en lokaal team werken nauw samen t.b.v. de inzet op school. • Het aanbod van onderwijs en jeugdhulp is op elkaar afgestemd en geborgd binnen het zorgteam. • SWV ondersteunt de school in haar zorgplicht en faciliteert mede het geïntegreerde onderwijszorgaanbod. • Er is een ontwikkelingsperspectief beschikbaar (OPP) waarbij de ondersteuningsbehoeften leidend zijn. • Zorgaanbieder stemt ondersteuning af op het aanbod van de school (integraal arrangeren). • School bekostigt geen behandelingen zoals psycho-educatie (leren omgaan met beperkingen). • School is aanspreekpunt ten aanzien van de inzet op school, voert procesregie en betreft kernpartners met behoud van hun eigen verantwoordelijkheid.
Jeugdhulp i.c.m. onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere die (tijdelijk) niet in een onderwijssetting kan verblijven maar begeleiding/behandeling binnen een jeugdhulpsetting nodig heeft. • Het perspectief is terugkeer naar een onderwijssetting. • Ondersteuning van de ontwikkeling van het kind/de jongere is primair, de onderwijsbehoefte secundair. • Er is sprake van geïndiceerde jeugdhulp binnen een jeugdhulpsetting. <p><i>Randvoorwaarden</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere staat ingeschreven op school.

	<ul style="list-style-type: none"> • De school/SWV is nooit verantwoordelijk voor bekostiging van een zorglocatie zoals dagbehandeling of zorgboerderij, wel voor het onderwijs op een zorglocatie. Voorwaarde is dat dit helder beschreven staat in het OPP en dat sprake is van onderwijs. • Bij een combinatie van onderwijs en een zorglocatie dient toestemming te zijn van de onderwijsinspectie volgens de Variawet. • De school van inschrijving blijft aanspreekpunt maar voert geen procesregie, deze ligt bij de gemeente en/of uitvoerende instantie.
--	--

Jeugdhulp	<ul style="list-style-type: none"> • Kind/jongere waarbij is vastgesteld dat hij/zij door lichamelijke en/of psychische oorzaken (tijdelijk) niet in staat is tot het volgen van onderwijs. • Er kan sprake zijn van een vrijstelling van de leerplicht (artikel 5a).
------------------	---

Op basis van deze indeling wordt bepaald hoe de verdeling van verantwoordelijkheid tussen onderwijs en gemeenten wordt vastgesteld. Zoals aangegeven, de basis hiervoor vormen de ondersteuningsbehoeften van het kind/ de jongere.

Voor de domeinen 'onderwijs' en 'jeugdhulp' is duidelijk waar de verantwoordelijkheden liggen. Voor de domeinen 'onderwijs i.c.m. jeugdhulp' en 'jeugdhulp i.c.m. onderwijs' is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid.

In onderstaande tabel wordt deze gedeelde verantwoordelijkheid beschreven op basis van ondersteuningsbehoeften. Hierbij wordt als basis de AWBZ-indicatiewijzer gehanteerd. De bekostiging is met de wetgeving passend onderwijs aangepast maar de afbakening met andere wetgeving is niet veranderd waardoor dit een behulpzaam instrument is.

Wat is nodig voor voor dit/deze specifieke kind/jongere en wie betaalt wat?

Ondersteuningsbehoefte	Domein			
	Onderwijs	Onderwijs/jeugdhulp	Jeugdhulp/onderwijs	Jeugdhulp
Ondersteuning bij leerproblemen	School is verantwoordelijk voor begeleiding van leerproblemen. Het inlopen van achterstanden en het bieden van zo passend mogelijk maatwerk is een verantwoordelijkheid van de school. Afhankelijk van het gekozen allocatiemodel kan het SWV hier in ondersteunen. Bij een competitief motief of redelijkerwijs onvoldoende inzet vanuit huis hebben ouders zelf een verantwoordelijkheid.			
Ondersteuning bij dyslexie	Bij Ernstige Dyslexie (ED) dient de PO-school het verplichte dyslexieprotocol ² met daarin de verschillende ondersteuningsniveau's te hebben doorlopen. Aangepaste materialen en inzetten van compenserende maatregelen zijn een verantwoordelijkheid van de school. Het SWV PO voert de functie van poortwachter uit.			Onderzoek, diagnose en behandeling van ernstige Dyslexie (ED)
Ondersteuning bij gedrag in de klas	School is verantwoordelijk voor (het zorgen voor) begeleiding tijdens de les ³ . Het gaat om activiteiten die te maken hebben met de lessen, het leren, de vakinhoud en de pedagogische didactische inhoud. Regulier onderwijs maakt gebruik van arrangementen van het SWV indien beschikbaar. Gespecialiseerd onderwijs organiseert dit zelf op basis van TLV-bekostiging.	Als het leveren van meer toezicht/begeleiding dan gebruikelijk noodzakelijk is, kan dit wel tot een aanvraag van jeugdhulp leiden ³		

² Regionaal is het projectplan 'Versterking ketenzorg dyslexie Utrecht-West' bestuurlijk vastgesteld

³ AWBZ indicatiewijzer pagina 214 en 217

Ondersteuning in vrije situaties buiten het klaslokaal	Basisscholen zijn verantwoordelijk voor toezicht en begeleiding tijdens de kleine pauzes. Ouders zijn verantwoordelijk voor het overblijven tijdens de middagpauze, behalve bij continuoosters.	Als het gedrag de omgang met andere leerlingen bemoeilijkt, kan tot 4 uur individuele begeleiding worden toegewezen. In ernstige situaties kan als richtlijn tot 7 uur per week ondersteuning vanuit de jeugdhulp ingezet worden. Let wel: dit is een richtlijn, ondersteuningsbehoeften zijn bepalend.		
Eén-op-één begeleiding	Een school kan geen structurele één-op-één begeleiding bieden.	Jeugdhulp kan een deel van de één-op-één begeleiding financieren op basis van de volgende uitgangspunten: <ul style="list-style-type: none"> - leerling zit op het speciaal onderwijs met financiering (bij reguliere onderwijs is dit voorliggend) - uitvoering van (gedrags) adviezen vanuit onderwijs en jeugdhulp hebben niet het gewenste resultaat - bij één-op-één begeleiding als gevolg van geen beschikbaarheid binnen het gespecialiseerd onderwijs, komen de kosten ten laste van het onderwijs 		
Persoonlijke verzorging niet voortkomend uit medische component (Zvw) of Wlz-indicatie (24 uur zorg in nabijheid of permanent toezicht)	Onderwijs is verantwoordelijk voor de normale dagelijkse zorg bij kleuters. Een deel van de persoonlijke verzorging dient door de school betaald te worden. Zie hieronder tabel A voor nadere uitwerking.	Aanvullend op de inzet van het onderwijs en niet behorend tot Zorgkantoor (Wet langdurige zorg) of Zorgverzekeraar (Zorgverzekeringswet)		

Geen inzicht in ondersteuningsbehoefte waardoor onderzoek nodig is.	Als onderzoek primair gericht is op het leerproces is het onderwijs verantwoordelijk. Afhankelijk van het allocatiemodel kan het SWV hier een rol in spelen.			Onderzoek als een onderdeel van een diagnostisch proces in het kader van jeugdhulp
Er is geen onderwijs mogelijk en een vrijstelling afgegeven	Aanvullend op het proces van het afgeven van een vrijstelling is besloten het advies van het SWV mee te wegen.			Verantwoordelijk voor een vorm van dagbesteding voor de duur van de vrijstelling
Er is (voorlopig) geen onderwijs binnen een schoolse setting mogelijk maar wel perspectief op onderwijs, kind/jongere is ingeschreven op een school.	School is verantwoordelijk voor financiering onderwijsdeel, hier kan het SWV (afhankelijk van het allocatiemodel) een rol spelen. Soms op basis van TLV, soms op basis van plaatsbekostiging. De school dient te handelen via de Variawet (https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijstijd/maatwerk-in-onderwijstijd-voor-leerlingen-met-een-beperking)		Gemeente is verantwoordelijk voor een vorm van dagbesteding (behalve als Zvw of Wlz is toegekend).	

Hoe nu verder?

Op basis van bovengenoemde richtlijnen/afwegingskader kan bepaald worden wie welke inzet dient te plegen. Hierbij kunnen de volgende stappen gezet worden:

1. Aan de hand van het dossier worden de ondersteuningsbehoeften in kaart gebracht (voor het basisonderwijs kan het behulpzaam zijn om aan de hand van het lesrooster te bepalen welke ondersteuningsbehoefte het kind heeft).
2. Vervolgens wordt bepaald welke partijen deze ondersteuning dienen te bieden.
3. Tot slot worden de uren op basis van wettelijke taken verdeeld over de partijen en worden op maat afspraken gemaakt over het grijze gebied.

Tot slot,

Met het hanteren van deze richtlijnen is niet gepoogd om de scheidslijnen tussen verantwoordelijkheid van betrokkenen zwart wit te maken. Door uit te gaan van de wettelijke kaders wordt gepoogd het grijze gebied zo klein mogelijk te houden. Vervolgens dient op basis van vertrouwen bij elke casus dit grijze gebied in het belang van het kind/de jongere op basis van maatwerk met elkaar ingevuld te worden. Dit vraagt een samenwerking op basis van vertrouwen.

Bijlage A – Inzet persoonlijke verzorging welke vanuit schoolbudget speciaal onderwijs betaald dient te worden

Onderwijssoort	PO/VO	Persoonlijke verzorging
Lichamelijke beperking (cluster 3)	PO	241 minuten
	VO	176 minuten
Langdurig zieke kinderen (cluster 3)	PO	98 minuten
	VO	0 minuten
Zeer moeilijk lerende kinderen (cluster 3)	PO	50 minuten
	VO	30 minuten
Kinderen met verstandelijke en lichamelijke beperking (cluster 3)	PO	185 minuten
	VO	189 minuten
Voor gespecialiseerd onderwijs is de financiering opgenomen in de lumpsum/TLV bekostiging. Voor regulier onderwijs is dit niet opgenomen en dient dit bekostigd te worden door het samenwerkingsverband.		